

Application of Buddhadhamma to Promote Public Political Participation in Khu Khot Town Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province

Phum Pakdeerod¹

Received: May 27, 2025

Revised: January 07, 2026

Accepted: March 27, 2026

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of public political participation in Khu Khot Town Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province according to Buddhadhamma; 2) to study the relationship between Buddhadhamma and the promotion of public political participation in Khu Khot Town Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province; and 3) to propose guidelines for using Buddhadhamma to promote public political participation in Khukhot Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. This was a mixed-methods research combining quantitative research using questionnaires distributed to 396 people. Statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient, and qualitative research through in-depth interviews with 17 informants, utilizing content analysis. The research findings revealed that 1) the overall level of public political participation in Khu Khot Town Municipality based on Sappurisdhamma 7 was moderate ($\bar{X}$ = 3.05, S.D. = 0.72) the

¹ Sananrak Municipality Office

Corresponding author, e-mail: phumii@hotmail.com Tel 082-5652515

overall level of public political participation in Khu Khot Town Municipality was moderate ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.70); 2) the overall relationship between Buddhaddhamma and the promotion of public political participation in Khu Khot Municipality showed a very high positive correlation (Pearson Correlation, $r = 0.826$); 3) guidelines for applying Buddhaddhamma to promote public political participation in Khu Khot Town Municipality found that (1) opportunities should be provided for people to participate in thinking and decision-making, (2) People should be encouraged to choose leaders who were knowledgeable, capable, and virtuous, (3) people should monitor policies using Buddhaddhamma and wisdom, (4) people should be encouraged to participate in activities that benefited society, (5) learning activities about Buddhist principles should be organized, (6) people should be encouraged to use technology, (7) political literacy should be promoted, and internal oversight should be created within the community, (8) people should be encouraged to have Sati (mindfulness) and comprehension (Smpajanya) and the moral principles of leadership.

Keywords: Application, Political Participation, Buddhaddhamma

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ภูมิ ภัคธีรอด¹

Received: May 25, 2025

Revised: March 20, 2026

Accepted: March 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามหลักพุทธธรรม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และ 3) เสนอแนวทางในการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณโดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 396 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 17 รูป/คน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.72) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.70) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก Pearson Correlation ($r = 0.826$) และ 3) แนวทางในการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อ

¹ สำนักงานเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์

Corresponding author, e-mail: phumii@hotmail.com Tel 082-5652515

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเทศบาลเมืองคูต พบว่า (1) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ (2) ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม (3) ประชาชนควรติดตามนโยบาย โดยใช้หลักพุทธธรรมและใช้ปัญญา (4) ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา (6) ส่งเสริมประชาชนให้มีการใช้เทคโนโลยี (7) ส่งเสริมความรู้ทางการเมือง สร้างการตรวจสอบภายในชุมชน และ (8) ส่งเสริมให้ประชาชนมีสติสัมปชัญญะ และหลักคุณธรรมของผู้นำ

คำสำคัญ: การประยุกต์, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, หลักพุทธธรรม

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เน้นความสำคัญกับประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการปกครองระดับประเทศและระดับท้องถิ่นโดยให้เสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม ภายใต้กรอบกติกาแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ระบอบประชาธิปไตยนั้น ยึดหลักเสียงข้างมากในการพิจารณาตัดสินอย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม เมื่อประชาชนตื่นตัวทางการเมือง ย่อมให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองติดตามมา เนื่องจากการเมือง การปกครอง มีผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวมและเพื่อประเทศชาติด้วย (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2565)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นองค์ประกอบของประชาธิปไตย ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย เป็นการสะท้อน อำนาจประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ยังได้กำหนดบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทั้งการเมือง การพัฒนาตามบริบทของท้องถิ่นตัวเอง โดยได้กระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (กรมการปกครอง, 2561) ตลอดจนการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองกำหนดนโยบายไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟังความต้องการ

รัฐธรรมนูญของประเทศไทย พ.ศ. 2560 หมวด 7 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตยได้ (ทวิศ ศรีเกตุ, 2565) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารประเทศ ประชาชนต้องตระหนักว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ต้องไม่ละเลยเพิกเฉย และควรส่งเสริมคนดีให้เข้ามาบริหารบ้านเมือง

จังหวัดปทุมธานีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2566 จัดขึ้นในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 โดยแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 7 เขตเลือกตั้ง มีประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 962,874 คน มีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง 764,802 คน คิดเป็นร้อยละ 79.43 บัตรเสีย 16,470 ใบ คิดเป็นร้อยละ 1.71 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 20,928 ใบ คิดเป็นร้อยละ 2.17 และจำนวนบัตรดี 727,403 ใบ คิดเป็นร้อยละ 75.54 (วิกิพีเดีย, 2566) แต่การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2567 วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมามีประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 953,302 คน มีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง 357,695 คน คิดเป็นร้อยละ 37.52 บัตรเสีย 7,258 ใบ คิดเป็นร้อยละ 2.03 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 25,044 ใบ คิดเป็นร้อยละ 7.00 และจำนวนบัตรดี 325,393 ใบ คิดเป็นร้อยละ 90.97 (วิกิพีเดีย, 2567) จะเห็นได้ว่าประชาชนจังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมทางการเมืองการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2567 น้อยกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2566 จึงไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งถือเป็นการมีส่วนร่วมการเมืองที่สำคัญในการบริหารระดับท้องถิ่นและการบริหารระดับประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีส่วนสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิและมีโอกาสทั้งในรูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้สำเร็จลุล่วง จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ สัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรม ที่นำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) รู้จักเหตุ 2) รู้จักผล 3) รู้จักตน 4) รู้จักประมาณ 5) รู้จักกาล

6) รู้จักชุมชน และ 7) รู้จักบุคคล อันจะทำให้ประชาชนออกมาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของบ้านเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติในทุกโอกาส เพื่อนำไปสู่การยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยให้สูงขึ้น ดังนั้นจากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อีกทั้งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต และแนวทางในการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในเทศบาลเมืองคูคต โดยมุ่งหมายจะนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อ เป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมถึงการทำงานของเทศบาลเมือง คูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามหลักพุทธธรรม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน

เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี คำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.756 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 31 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาถึงปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยวิเคราะห์การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูป/คน แบ่งเป็น 5 ฝ่าย ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 2 รูป 2) ฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน 3) ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 5) ฝ่ายประชาชน จำนวน 5 คน แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาบันทึกเป็นข้อความหรือถอดบันทึกเสียงเป็นข้อความมาจำแนกเป็นประเด็น และเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามหลักพุทธธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มากที่สุดอยู่ที่ด้านรู้จักเหตุ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.79) รองลงมาอยู่ที่ด้านรู้จักตน ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.74) และน้อยที่สุดอยู่ที่ด้านรู้จักบุคคล ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.65) ส่วนระดับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดอยู่ที่ด้านสนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.69) รองลงมาอยู่ที่ด้านศึกษานโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.72) และน้อยที่สุดอยู่ที่ด้านเป็นอาสาสมัครสอดส่องและช่วยเหลือการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.73)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($r = 0.826$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของด้านรู้จักชุมชนกับด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองและการเลือกตั้งร่วมกับผู้อื่น มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.860$) รองลงมา ได้แก่ คู่ของด้านรู้จักเหตุผลกับด้านสนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมืองมีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.855$) และน้อยที่สุด ได้แก่ คู่ของด้านรู้จักบุคคลกับด้านเป็นอาสาสมัครสอดส่องและช่วยเหลือการเลือกตั้งมีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = -0.114$)

3. แนวทางการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา 2) ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม 3) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามนโยบาย โดยใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินงาน ใช้ปัญญาในการตัดสินใจ 4) ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ฝึกฝนคุณธรรมในชีวิตประจำวัน 6) ส่งเสริมประชาชนให้มีการใช้เทคโนโลยี เพิ่มการมีส่วนร่วม 7) ส่งเสริมความรู้ทางการเมือง สร้างกลไกตรวจสอบภายในชุมชน และ 8) ส่งเสริมให้ประชาชนมีสติสัมปชัญญะ และหลักคุณธรรม ผู้นำต้องมีหลักธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) 2) ด้านอัตตัญญตา (รู้จักตน) อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกาลัญญตา (รู้จักเวลา) 2) ด้านบุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ ชะนิล (2566) พบว่าการประยุกต์หลักสัปปริสธรรม 7 กับการสื่อสารทางการเมือง เพื่อสร้างความนิยมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.70) สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยาณี กปิถัย (2554) โดยศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองนาสาร อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็นด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson Correlation ($r = 0.826$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านรู้จักชุมชนกับด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองและการเลือกตั้งร่วมกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.860$) ทั้งนี้เพราะประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต เห็นว่านักการเมือง พรรคการเมือง เข้าใจสภาพของชุมชนและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปพัฒนาและแก้ไขปัญหา เห็นว่านักการเมืองรู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษงา ผาทอง (2566) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับรูปแบบภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในอำเภอมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบภาวะผู้นำแบบสนับสนุน อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.827$)

4. แนวทางในการส่งเสริมการใช้หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา เลือกผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม มุ่งเน้นการปกครองที่เป็นธรรมและซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบประชาชน มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามนโยบาย มีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรม เช่น การพัฒนาความเมตตา ความเข้าใจผู้อื่น ควรให้ประชาชนทำกิจกรรมทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ช่วยให้มีความเข้าใจผู้อื่น เช่น มีความอดทน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบและกำหนดทิศทางร่วมกันกับนักการเมือง เลือกผู้นำที่มีความตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม การส่งเสริมความรู้ทางการเมือง ส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วม เช่น ประชุมหารืออย่างสม่ำเสมอ เคารพเสียงส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจำรัส ฐิตธมโม (สวาสโพธิกลาง) (2554) พบว่า แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรทำงานโดยการนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารจัดการ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล รู้ความมุ่งหมาย รู้หน้าที่และรู้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวตนของเรา มีหน้าที่อะไร ด้านความเป็น

ผู้รู้จักประมาณ ความพอเพียงในการใช้จ่ายทรัพย์ ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน การเข้าหาชุมชนหรือกลุ่มคนในสังคม ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น บริหารจัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการในชุมชน แสดงความคิดเห็น และร้องทุกข์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาคมเพชร วชิรปญโญ (เรืองผา) (2553) พบว่า ผู้นำได้สร้างภาวะผู้นำหรือสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับผู้ตามส่วนหนึ่ง คือ การนำเอาหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ เป็นต้นว่า การรู้เหตุ รู้ผลย่อมนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือ การรู้จัก รู้ประมาณ ย่อมนำมาซึ่งความศรัทธา การรู้จัก รู้ชุมชน และสังคม ย่อมนำมาซึ่งความไว้วางใจ และที่สำคัญหากผู้นำคนใด รู้ตน นั้นแสดงว่าผู้นำคนนั้นสามารถครองตน ครองคน และครองงานอย่างมีสติ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเป็นผลมาจากการศึกษา การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา เลือกผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม มุ่งเน้นการปกครองที่เป็นธรรมและซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบประชาชน มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามนโยบาย มีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรม เช่น การพัฒนาความเมตตา ความเข้าใจผู้อื่น ควรให้ประชาชนทำกิจกรรมทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ช่วยให้มีความเข้าใจผู้อื่น เช่น มีความอดทน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบและกำหนดทิศทางร่วมกันกับนักการเมือง เลือกผู้นำที่มีความตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม การส่งเสริมความรู้ทางการเมือง ส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วม เช่น ประชุมหารืออย่างสม่ำเสมอ เคารพเสียงส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พรรคการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความใกล้ชิดและความไว้วางใจกับประชาชน ควบคู่กับการสนับสนุนให้นักการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้มีระบบหรือช่องทางที่เอื้อต่อการเข้าถึงและการตรวจสอบของประชาชน เช่น เวทีพบประชาชนหรือช่องทางสื่อสารออนไลน์ นอกจากนี้ ควรผลักดันมาตรการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองในระยะยาว

2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) กระทรวงมหาดไทย และสถานศึกษา ควรร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสอดส่องการเลือกตั้ง โดย กกต. เป็นหน่วยงานหลักในการรณรงค์และสร้างความเข้าใจทางการเมือง พัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย ขณะที่สถานศึกษาปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน พร้อม

ทั้งส่งเสริมเครือข่ายอาสาสมัคร กลไกเฝ้าระวังการทุจริต และช่องทางแจ้งเหตุผิดปกติ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตและเป็นธรรม

3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ผู้นำชุมชน และภาคประชาสังคม ควรร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดย อปท. และ กกต. เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยในการจัดการเลือกตั้ง ควบคู่กับการกำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามกฎหมายและกติกากำหนด พร้อมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อสะท้อนปัญหาในพื้นที่ และใช้กิจกรรมชุมชนเป็นช่องทางในการสื่อสารและผลักดันข้อเสนอของประชาชนสู่การแก้ไขปัญหาโดยรัฐและนักรการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะด้านกัลยาณุตตาและบุคคลัญญุตตา ซึ่งอยู่ในระดับน้อย มาพัฒนาเป็นแนวทางหรือกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเพิ่มความเหมาะสมด้านเวลา วิธีการ และการเข้าถึงประชาชนแต่ละกลุ่มอย่างตรงจุด

2. หน่วยงานภาครัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ผลการวิจัยเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การอบรม การเสวนา หรือกิจกรรมชุมชน ที่บูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และคุณธรรมในการตัดสินใจทางการเมือง

3. นักรการเมือง พรรคการเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการสื่อสารและการทำงานร่วมกับชุมชน โดยเน้นความเข้าใจบริบทชุมชน ความโปร่งใส และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2561). *พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180531155204.pdf
- เกษงา ผาทอง. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรม 7 กับรูปแบบภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส ในอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 1(3), 1-16.
- ทวีศ ศรีเกตุ (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญของประชาชน*. เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1739
- ธีรยุทธ ชะนิล. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมและการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองเพื่อสร้างความนิยมสำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (ดุขภูนิพนธ์ปรัชญาดุขภูบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปิยาณี กปิตถัย. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองนาสารอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระจำรัส ฐิตธมโม (สวาสโพธิกลาง). (2554). *การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาคมเพชร วชิรปญโญ (เรืองผา). (2553). *การนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทองจังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วิกิพีเดีย. (2566). จังหวัดปทุมธานีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2566. เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดปทุมธานีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป_พ.ศ._2566
- วิกิพีเดีย. (2567). การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2567. เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี_พ.ศ._2567